

**Forslag til lokalplan nr. 89
og kommuneplantillæg nr. 6**

**Høringsbidrag
fra
Borgernetværket Pas På Samsø**

28. december 2020

Opdatering af tidligere version 21.12.2020

Indhold

Sammenfatning	2
1. Projektet strider på væsentlige punkter mod kommuneplanen 2017.....	3
2. Forholdet til landbrugspligt er uafklaret	6
3. Konsekvenser for fugle- og dyreliv er ikke klarlagt	7
4. Der savnes konsekvensanalyser og risikovurderinger.....	10
5. Uafklarede spørgsmål om påvirkning af grundvand	12
6. Vilkår for udbud af andele til Samsøs borgere skal beskrives	14
7. Mulighederne for alternativ placering skal undersøges	15
8. Samsø kommune har ikke ressourcer og kapacitet til miljøtilsyn	17
9. Det såkaldt "virtuelle borgermøde" 16. november 2020 er ugyldigt	19
10. Bestemmelser i planloven om arealanvendelse i kystnærhedszoner og landzoner er tilsidesat.....	23
Om Borgernetværket Pas På Samsø	27

Sammenfatning

Til Samsø kommunalbestyrelse

I dette høringsbidrag fremlægger Borgernetværket Pas På Samsø indsigelser mod forslaget til lokalplan nr. 89 og kommuneplantillæg nr. 6.

Borgernetværket Pas På Samsø er et netværk af borgere på Samsø. Vores indsigelser er udarbejdet efter samtaler med et betydeligt antal borgere på Samsø.

Vi opfordrer kommunalbestyrelsen til at afvise lokalplanforslag nr. 89 og kommuneplantillæg nr. 6.

Subsidiært opfordrer vi kommunalbestyrelsen til at udsætte behandlingen af forslagene, indtil der fremkommer svar på en række væsentlige, men uafklarede forhold, som er nærmere omtalt i dette høringsbidrag.

Vores indsigelser kan resumeres sådan:

- projektet strider på væsentlige punkter mod Samsøs overordnede kommuneplan
- projektets forhold til landbrugspligt er uafklaret
- konsekvenser for fugle- og dyreliv er ikke afklaret
- der savnes konsekvensanalyser og risikovurdering
- der savnes svar om påvirkning af grundvand m. v.
- adgangen for Samsøs borgere til at tegne andele skal beskrives
- muligheder for alternativ placering er ikke undersøgt
- Samsø kommune har ikke tilstrækkelig kapacitet til at føre miljøtilsyn
- det såkaldt "virtuelle borgermøde" d. 16. november 2020 er ugyldigt
- bestemmelserne i planloven om arealanvendelse i kystnærhedszoner og landzoner er tilsidesat

Vi gennemgår i det følgende de enkelte indsigelser. Vi påviser en række væsentlige, men uafklarede forhold omkring det industrielle solcelleanlæg, idet vi opfordrer kommunalbestyrelsens medlemmer til at overveje og drøfte de enkelte emner.

Under punkterne 3, 7 og 9 fremsætter vi konkrete anmodninger til kommunalbestyrelsen. Vi anmoder om at modtage skriftlige og begrundede afgørelser vedrørende disse anmodninger.

Samsø, 28. december 2020

Med venlig hilsen
for Borgernetværket Pas På Samsø

Gregers Beck

Steffen Kjærulff-Schmidt

Marianne Koldby

Birgit Rothmann

1. Projektet strider på væsentlige punkter mod kommuneplanen 2017

Indsigelse

Planforslagene er på væsentlige punkter i strid med den eksisterende Kommuneplan 2017.

Planforslagene repræsenterer et afgørende retningskifte i kommunens strategier, der kun kan legitimeres, hvis de bliver indarbejdet i en egentlig ændring af strategierne i den kommende overordnede kommuneplan, der udarbejdes i 2021.

Det er en væsentlig mangel ved beslutningsgrundlaget, at det i forbindelse med offentliggørelsen af forslagene slet ikke ses at være overvejet eller beskrevet, om Samsø ud fra en samlet og overordnet samfundsmæssig vurdering er tjent med et så radikalt retningskifte.

Der savnes en samfundsmæssig analyse af de virkninger industrianlægget - og eventuelt flere andre tilsvarende industrianlæg - vil få for Samsø kommune og dens borgere, herunder bl. a. betydningen for landsbymiljøerne, indflydelsen på turismen, bestræbelserne for øget bosætning m. v.

Vi opfordrer kommunalbestyrelsen til at udsætte afgørelsen, indtil disse forhold er grundigt belyst.

Begrundelse

Planlovgivningen fastslår, jf. planlovens § 13, stk. 1, at lokalplaner i en kommune ikke må stride mod kommuneplanen. Vi konstaterer, at planforslagene på afgørende områder bryder med den eksisterende kommuneplan. Dette gennemgår vi nedenfor.

Hertil kommer, at planforslagene flere steder hævder, at industrianlægget "skønnes ikke at have væsentlig betydning" bl. a. for beskyttede arter, omboende mennesker, turisme m. v. Det er ikke dokumenteret, hvilke data sådanne skøn bygger på.

1) Hensynet til naturværdier og kulturlandskaber

I den eksisterende Kommuneplan 2017 er det et grundlæggende princip, som i årevis har kendetegnet de politiske beslutninger på Samsø og forvaltningen heraf, at hensynet til Samsøs naturværdier og kulturlandskaber går forud for andre hensyn. Kun i et fåtal, specifikt begrundede afgørelser, er der gennem årene sket mindre afvigelser, når særlige forhold talte herfor.

Forslagene bryder med dette princip ved etablering af et af Danmarks største industrielle anlæg på værdifuld og frugtbar landbrugsjord, som udgør ca. en procent af øens dyrkede landbrugsjord og omkring 6 % af Brattingsborg Gods' dyrkede arealer.

At hensynet til natur og jordbrugsdrift i Samsø kommune går forud for andre hensyn fremhæves flere steder i kommuneplanen. Her er et par eksempler:

Eksempel 1: "Det åbne land skal friholdes for bebyggelse, der ikke er nødvendig for landbrugsdrift, skovbrug eller fiskeri". Denne bestemmelse er selvsagt uforenelig med opførelse af op imod 650.000 m2 industrianlæg samt hertil hørende bygninger m. v.

Eksempel 2: "Jordbrugsarealer kan kun inddrages til ikke-jordbrugsmæssige formål, hvis arealerne har begrænset betydning for jordbruget". Denne bestemmelse er uforenelig med industriel produktion på så stor en del af Samsøs jordbrugsareal.

2) Typer af energiproduktion

Kommuneplanen 2017 indeholder en strategi for energiproduktion og en udtømmende positivliste over de produktionsmetoder, der skal bidrage til at gøre Samsø fossilfri inden 2030. Listen omfatter vindmøller, herunder såvel land- som havvindmøller, solceller på bygninger, fjernvarme og biogas.

Energiproduktion ved opførelse af industrielle solcelleanlæg er ikke indeholdt i positivlisten. Det er således helt klart ikke en del af Samsøs strategi.

Det kan med sikkerhed fastslås, at det på Samsø aldrig tidligere har været overvejet at lade sådanne industrianlæg indgå i kommunes strategi. De er uforenelige med de overordnede hensyn.

Det gælder det fysiske, arealmæssige omfang. Det gælder i forhold til påvirkning af miljøet. Det gælder ikke mindst i forhold til de berørte landsbyer og borgerne i det omliggende lokalsamfund.

Vi mener, at en så afgørende ændring, der bryder med kommunens hidtidige almindelig anerkendte og fast indarbejdede strategier, ikke kan gennemføres blot ved en ny lokalplan og et mindre tillæg til den overordnede kommuneplan.

3) Et egentligt paradigmeskift

Ansøgningen fra Brattingsborg Gods har medført, at Samsø kommunalbestyrelse nu er bragt i en situation, hvor politikerne i realiteten står overfor at træffe afgørelse for eller imod et egentligt paradigmeskift i strategierne for Samsøs fremtid.

Paradigmeskiftet vil betyde accept af, at der i de samske landskaber kan placeres omfattende industrielle solcelleanlæg. Det vil betyde tilsidesættelse af de grundlæggende hensyn, der hidtil har været bærende i kommunens planlægning for natur og landskaber. Paradigmeskiftet vil i værste fald kunne gennemføres af et yderst spinkelt flertal i kommunalbestyrelsen, uden at de langsigtede konsekvenser for lokalsamfundet er ordentligt analyseret.

Det bør ikke kunne ske uden en sammenhængende og overordnet drøftelse af, hvilke principielle ændringer det medfører for den fremtidige planlægning i ø-samfundet, herunder også den kommende kommuneplan 2021. Det bør være en selvfølge, at en så vidtgående beslutning ikke sker i et lukket forum af ganske få kommunalpolitikere, men at hele lokalsamfundet inddrages i beslutningsprocessen.

I modsat fald er det sandsynligt, at en afgørelse, der tillader industrianlægget, vil blive efterfulgt af langvarige administrative klagesager og formentlig retssager.

Hvis industrielle solcelleparker skal være en del af Samsøs fremtidige strategi, bør det være et ufravigeligt krav, at der først tages stilling til overordnede placeringshensyn, antal, arealmæssig udstrækning, hvilke områder af øen, der skal friholdes, afstandskrav til landsbyer og bebyggelse, afstand i forhold til naturbeskyttelsesområder m. v.

Også andre generelle vilkår for tilladelserne bør indgå i overvejelserne, herunder om Samsøs borgere skal sikres medejerskab, om overdragelse af industrianlæg og jorder frit kan ske f. eks. til internationale kapitalfonde m. v.

Kommuneplanen er ikke "elastisk i metermål." Men det bliver den, hvis ansøgningen fra Brattingsborg Gods imødekommes blot ved en lokalplanændring og et lille kommuneplanstillæg uden forudgående overvejelser og borgerinddragelse.

Konklusion

Planforslagene introducerer et paradigmeskift i forhold til eksisterende grundprincipper i Samsøs planlægning. En så stor ændring i strategier kræver langt grundigere og mere omfattende forberedelser i forhold til borgere og beslutningstagere end lokalplanforslag nr. 89 og kommuneplantillæg nr. 7.

2. Forholdet til landbrugspligt er uafklaret

Indsigelse

Der savnes en juridisk begrundelse for at opretholde landbrugspligt på industrianlægget, ligesom der savnes en redegørelse for de juridiske konsekvenser i forhold til den fremtidige anvendelse af arealet og andre fremtidige projektansøgere.

Begrundelse

Det er oplyst, at landbrugspligten på industriarealet fastholdes. Dette synes at stå i modsætning til en række lokalplaner i andre kommuners, der forlanger ophævelse af landbrugspligten som vilkår for tilladelsen.

Bestemmelserne i landbrugslovgivningen, herunder især landbrugslovens § 6, kræver som udgangspunkt tilladelse til ophævelse af landbrugspligten.

Det må oplyses, om projektansøgningen om industrielt anlæg ved Bisgaard er behandlet anderledes i forhold til landbrugslovgivningen end tilsvarende ansøgninger i andre kommuner og da med hvilken begrundelse.

Vi mener endvidere, at kommunalbestyrelsen bør have fuldstændigt overblik over de juridiske spørgsmål, der rejser sig i tilknytning hertil, både i forhold til opførelsen af anlægget og de mere langsigtede konsekvenser for arealet og for andre landmænd, der måtte ønske at drive industri.

Den ansøgte solcellepark vil med et areal på ca. 650.000 m² vil som nævnt være et af Danmarks mest omfangsrige industrianlæg.

Blot for sammenligningens skyld gør vi opmærksom på, at arealets størrelse er omtrent som den samlede størrelse af de større københavnske parker tilsammen - herunder Fælledparken, Botanisk Have, Ørstedparken, Østre Anlæg m. fl., eller langt større end samtlige aarhusianske parker tilsammen, herunder Marselisborg Dyrehave, Botanisk Have, Den Gamle By m. fl.

Spørgsmålet om landbrugspligt contra tilladelse til industrivirksomhed vedrører således ikke kun en ubetydelig afvigelse fra landbrugslovgivningen men en omfattende og massiv ændret anvendelse.

Konklusion:

Vi opfordrer kommunalbestyrelsen til at indhente viden om projektets juridiske konsekvenser i forhold til landbrugslovgivningen..

3. Konsekvenser for fugle- og dyreliv er ikke klarlagt

Indsigelse

Der savnes forudgående uvildige undersøgelser og faglige vurderinger vedrørende industriprojektets påvirkning af Samsøs fugleliv.

Der er meddelt ukorrekte oplysninger til borgerne om afstanden til internationale naturbeskyttelsesområder.

Der er risiko for, at industrianlægget kan forvolde alvorlig skade på fuglelivet.

Forholdet til EU-retten, herunder anmeldesforpligtelse i forhold til påvirkning af det nærliggende Natura-2000-område, er ikke klarlagt.

Begrundelse

Konsekvenserne for fugle og dyreliv er i det offentliggjorte materiale beskrevet overfladisk og til dels fejlvisende. Vi vil i det følgende alene fokusere på fuglelivet.

Det fremgår af det fremlagte materiale, at der skal foretages undersøgelser og fagvurderinger. Vi har ikke set sådanne faglige vurderinger, som vi derfor efterlyser.

Vi kan derimod konstatere, at borgerne er blevet meddelt ukorrekte oplysninger om forholdet til internationale naturbeskyttelsesområder.

Af referatet af det virtuelle møde 17/11 fremgår, at der er stillet spørgsmål om beskyttelse af fuglelivet. I besvarelsen fra forvaltningen oplyses, at "der ikke findes internationale naturbeskyttelsesområder i nærheden af projektområdet". Det er, for at sige det diplomatisk, ikke korrekt.

Natura 2000-område 55 omfatter netop Stavns Fjord og dermed et kystområde, der over lange strækninger ligger tæt ved projektområdet med ganske kort afstand i fugleflugtslinje. Udenlandske undersøgelser påviser, at afstand til bebyggelse eller industri har væsentlig betydning for fugles ynglemuligheder. Det må efter vores mening være aldeles utænkeligt, at de folkevalgte beslutningstagere på Samsø stiller sig tilfreds med en helt forkert påstand om, at industrianlægget ikke ligger "i nærheden" af beskyttelsesområdet.

For fuglelivet kan konsekvenserne blive alvorlige. Udenlandske undersøgelser viser, at et stort antal fugle dræbes i solcelleanlæggene. Vi har ikke kendskab til danske eller skandinaviske undersøgelser og må derfor nøjes med at henvise til de udenlandske.

Ved amerikanske solcelleanlæg er undersøgt flere forskellige typer problemer. En af de situationer, der beskrives er, at fugle under bestemte vejrforhold kan forveksle solcellernes overflader med sø- eller moseoverflader og derfor rammer industrianlægget, kvæstes og omkommer. Der er også tilfælde, hvor fuglene kolliderer med stativer m. v.

I en amerikansk undersøgelse fra 2014 blev det opgjort, at ca. 140.000 fugle var dræbt i solcelleanlæg i det år. Forskerne oplyste dog, at tallet var alt for lavt sat, idet der allerede var mange nye solcelleparker under opførelse.

Ved et anlæg i Californien optalte man i 2019 mere end 6.000 dræbte fugle. I 2020 er der muligvis i hele USA tale om et millionantal.

Vi er klar over, at solcellernes design, overflade, lys-, vind- og vejrforhold, de opstillede stativers udformning og flere andre faktorer har indflydelse på antallet af fugledrab, men alt dette er slet ikke belyst i forbindelse med lokalplanforslaget.

Det er heller ikke oplyst, hvilken viden der er inddraget i forbindelse med projektansøgningen, eller om der blot er tale om subjektive "skøn", der ikke bygger på faglige vurderinger.

Alt i alt er det indlysende, at uvildige eksperter bør inddrages for at klarlægge disse forhold.

Vi ønsker at henlede opmærksomheden på, at den danske regering for få år siden har igangsat Naturplan Danmark, der afsætter et tocifret millionbeløb til beskyttelse af kyststrækninger og vådområder specifikt ved Stavns Fjord. Formålet med denne bevilling er netop at beskytte og sikre det righoldige fugleliv.

Det har da også ført til, at Samsø kommuneplan 2017 udtrykkeligt henviser til Naturplan Danmark og til det såkaldte "Grønne Danmarkskort," og kommuneplanen udpeger Natura 2000 område 55, herunder Stavns Fjord, som et særligt beskyttelsesområde.

Efter naturbeskyttelseslovens § 3 kræver foranstaltninger udenfor et område, der er omfattet af beskyttelse efter naturbeskyttelsesloven, særlig tilladelse, hvis de kan påvirke de beskyttelsesværdige interesser indenfor det beskyttede område.

Det er tilfældet, hvis industrianlægget kan påvirke fuglelivet ved Stavns Fjord. Der er derfor behov for en nøjagtig analyse af projektets forhold til de hensyn, der er beskyttet af loven.

Det er almindelig kendt, at Samsøs landskabstyper rummer et rigt og varieret fugleliv, og at ikke mindst trækfugle i stort antal holder til midt på Samsø ved Stavns Fjord og i mange kilometers omkreds. Tusinder af fugle yngler i dette beskyttede område og et femcifret antal trækfugle passerer årligt gennem området.

Blandt de vigtigste arter er: (Y betyder ynglefugt, T betyder trækfugl)

- Sangsvane (T)
- Klyde (Y)
- Splitterne (Y)
- Havterne (Y)
- Dværgerterne (Y)
- Skarv (Y,T)
- Ederfugl (T)
- Fløjlsand (T)
- Sortand (T)

Vi har som borgernetværk ikke faglige forudsætninger for at bedømme industrianlæggets samlede påvirkning af fuglelivet ved Stavns Fjord, herunder bl. a. om anlægget vil dræbe tusinder eller "kun" hundreder af fugle, eller hvilke fuglearter, der vil blive ramt særlig hårdt.

Sådanne forudsætninger har Brattingsborg Gods eller Samsø kommune heller ikke. Det er derfor indlysende, at der bør indhentes faglige vurderinger fra eksperter.

Endelig bemærkes, at forholdet til EU-retten, herunder også anmeldedeforpligtelsen vedrørende påvirkning af det nærliggende Natura-2000, må oplyses.

Det offentliggjorte materiale tyder ikke på, at der er indhentet nogen juridisk vurdering af disse forhold. Det skal naturligvis afklares.

Det vil være bekymrende, hvis Danmark kommer i strid med internationale konventioner om naturbeskyttelse, fordi Samsø har forsømt at undersøge det EU-retlige grundlag i forbindelse med projektansøgningen.

Konklusion

Vi anmoder om, at kommunalbestyrelsen udsætter behandlingen af planforslagene, indtil der er indhentet ekspertvurderinger vedrørende påvirkningen af fuglelivet og taget stilling til de indsigelser, vi har anført foran, herunder forholdet til EU-retten.

Vi beder om en skriftlig og begrundet afgørelse ledsaget af klagevejledning.

4. Der savnes konsekvensanalyser og risikovurderinger

Indsigelse

Der savnes konsekvensanalyser og risikovurderinger af projektet.

Begrundelse

Projektet vil, hvis det gennemføres, være det største anlægsarbejde i Samsøs historie. Det gælder både arealmæssigt og økonomisk.

Arealmæssigt omfatter anlægget ca. en procent af kommunens samlede landbrugsjord. Ingen andre solcelleparker i Danmark optager så stor en andel af kommunens areal. Også økonomisk vil projektet være det største nogensinde i Samsø kommune med anlægsudgifter på formentlig mere end 500 millioner kroner.

Konsekvensanalyser og risikovurderinger er almindelige indenfor vigtige samfundsområder. På nogle forvaltningsområder er sådanne analyser m. v. påbudt, f. eks. i forbindelse med databeskyttelseslovgivning. Indenfor bl. a. byggeri og anlæg, sundhed m. fl. hører konsekvensanalyser og risikovurderinger med til de normale procedurer.

I erhvervsvirksomheder foretager man regelmæssigt konsekvensanalyser og risikovurderinger af forretningsmæssige tiltag, ikke mindst når virksomheder går ind på nye forretningsområder, ændrer strategier eller påtager sig kontraktmæssige forpligtelser.

De ændringer i strategier og planer, Samsø bevæger sig ind i, hvis Bisgaard-projektet udføres, vil få en række konsekvenser og rummer potentielle risici.

Risici kan være af vidt forskellig art, f. eks. økonomisk, juridisk og miljømæssigt. Hertil kommer, at projektet med sikkerhed vil påvirke turisme og bosætning.

Vi er selvfølgelig klar over, at det ikke er muligt at beregne effekterne med nøjagtighed. Men det kan naturligvis ikke begrunde, at man slet vælger ikke at forholde sig til de vanskeligheder, der kan opstå efterfølgende. Beslutningstagerne kan ikke stikke hovedet i busken, når alle ved, at konsekvenserne bliver meget store.

Henset til projektets rækkevidde og Samsø kommunes manglende erfaringer med meget store industrianlæg, er det efter vores mening nødvendigt at tilvejebringe eksterne vurderinger.

Der er mange spørgsmål, der bør belyses, og vi kan her kun give nogle få men vigtige eksempler.

- I hvilket omfang kan en tilladelse til godsejeren begrænse kommunens muligheder for på sagligt grundlag at afvise andre ansøgninger om solcelleparker? Vil en generel henvisning til landskabelige værdier være tilstrækkelig begrundelse for fremtidige afslag?

- Kan tilladelse til godsejeren sætte begrænsninger for, hvad der efterfølgende lovligt kan bestemmes i kommuneplanen?
- Hvilke risici opstår for kommunen, hvis den faste ejendom eller anlæggene skifter ejer, eller hvis grundejeren eller ejeren af de fysiske anlæg går konkurs?
- Hvordan påvirkes kommunens juridiske position og risici, hvis projektområdet eller anlægget videresælges til udenlandske ejere?
- Viser erfaringer fra andre kommuner eller udlandet, at der kan opstå særlige udfordringer i forbindelse med kontrol- tilsyns- eller andre forvaltningsmæssige opgaver eller ved uforudsete miljømæssige hændelser, og hvilke ressourcer og kompetencer råder kommunen over til at håndtere sådanne situationer?
- Hvilke forsikringsmæssige spørgsmål kan erfaringsmæssigt opstå i forholdet mellem ejere af solcelleparker og de omgivende samfund, og er eventuelle risici afdækket?
- Hvilke konfliktspørgsmål opstår hyppigst omkring solparker, og vil kommunen stå på borgernes side i konflikter med projektejeren?
- Hvilket estimat lægges til grund for projektets påvirkning af turisme og bosætning på Samsø?
- Er der i andre danske kommuner eller i udlandet påvist forurening af grundvand eller andre miljømæssige belastninger, og hvordan vil Samsø kommune håndtere udfordringerne?
- Er der væsentlige juridiske, økonomiske, miljømæssige eller andre konsekvenser, som ikke er indgået i kommunens overvejelser?
- Kan der opstå udfordringer i forhold til beredskabsspørgsmål i forbindelse med eventuelle arbejdsulykker, forurening eller andre forhold?
- Er alle retlige konsekvenser, herunder EU-retlige, belyst, og kan KB pådrage sig ansvar, hvis det ikke er sket?
- Andre uforudsete konsekvenser, f. eks. miljøpåvirkninger?

Vi finder, at Samsø kommune, dens politikere og forvaltning, ved eventuel godkendelse af det ansøgte, bringer kommunen, hele lokalsamfundet og borgerne ind i en ny situation, som ikke kunne forudses, hverken ved vedtagelsen af den nyeste kommuneplan eller ved kommunalvalget 2017. Samsø kommune kan blive stillet overfor væsentlige juridiske eller økonomiske spørgsmål, hvis besvarelse kan få vidtrækkende konsekvenser for kommunen og borgerne.

Konklusion

Vi opfordrer til, at kommunen indhenter relevante konsekvensanalyser og risikovurderinger fra eksterne rådgivere, der omfatter - men ikke er begrænset til - de foran nævnte spørgsmål.

5. Uafklarede spørgsmål om påvirkning af grundvand

Indsigelse

Der er ikke foretaget tilstrækkeligt sikre undersøgelser om påvirkning af grundvandet.

Begrundelse

Referatet af det såkaldte "virtuelle borgermøde" 16/11 2020, viser, at der fortsat er uafklarede spørgsmål af væsentlig betydning for den samlede vurdering af projektet. En borger rejste således dette spørgsmål, der i referatet er angivet som spørgsmål 5:

"SPØRGSMÅL:

Forskere ved Aarhus universitet mener, at der er stor risiko for udledning af tungmetaller til jord, grundvand og vandløb fra galvaniseringen af stålpanelerne, der bankes ned i jorden og som solcellerne sættes op på.

Hvorfor er dette problem ikke belyst i MKV' en fra Aarhus Kommune:

Der er med de nye typer af solceller ikke kendt viden om udvaskning fra solcellerne og det har derfor ikke indgået som et emne i miljøkonsekvensvurderingen (der var kendte udfordringer med første generation af solceller og det er en vigtig pointe, så vi overvejer om det skal med som et vilkår).

Hvordan forholder KB sig til det faktum at det ikke er undersøgt?

SVAR:

Det er et politisk spørgsmål, som skal besvares af de enkelte kommunalbestyrelsesmedlemmer og ikke kan besvares af Teknisk forvaltning."

Det fremgår, at forvaltningen vil "overveje" at indsætte et vilkår i tilladelsen, men vi finder, at det spørgsmål, der er rejst af borgeren, ikke er besvaret fyldestgørende.

Spørgsmålet om udledning af tungmetaller ses således ikke at være nøjere undersøgt, og det er ikke ukendt, at der mange steder i verden ses meget store problemer netop med forurening fra solcelleanlæg.

I besvarelsen anføres, at der "med de nye typer af solceller" ikke er "kendt viden om udvaskning." Men det er ikke dokumenteret, hvilke "nye typer" typer solceller, der henvises til, og om der er sikkerhed for og kontrol med, hvilke produkter, der vil blive opstillet. Det er heller ikke dokumenteret, hvilken "viden", forvaltningen henviser til.

Samsø kommune råder, så vidt vi forstår, ikke selv over ekspertviden, men det er borgerne på Samsø, der i fremtiden kommer til at stå med problemet, hvis grundvandet forurenes.

Det er naturligvis ikke en relevant problemløsning at kommunen vil "overveje" at indsætte som et vilkår for tilladelse, at der ikke må ske forurening. Vilkår er ikke mere værd end den kontrol, der finder sted med, om de overholdes.

Konklusion

Det er efter vores mening helt nødvendigt at indhente ekspertudtalelser, der gennemgår mulige konsekvenser for grundvandet, herunder som følge af materialevalg opstilling, nedtagning og bortskaffelse af industrianlægget. Internationale erfaringer med dette bør inddrages.

6. Vilkår for udbud af andele til Samsøs borgere skal beskrives

Indsigelse

I lokale medier er omtalt betydningen af projektets folkelige forankring blandt samsingerne. Folkelig baggrund og medejerskab er beskrevet, hvor samsinger går ind som medejere af anlægget. Uddeling af fondsmidler til fordel for energibesparende foranstaltninger på Samsø er også fremhævet.

Projektansøgeren bør opfordres til at konkretisere dette, før kommunalbestyrelsen træffer beslutning om projektansøgningen.

Begrundelse

Godsejer Anders Lassen har i forbindelse med projektet fremhævet muligheden for, at samsinger kan få adgang til at blive medejere af projektet ved at tegne andele. Ligeledes er omtalt en lokal fondsdannelse, der kan sikre, at der hvert år hensættes en del af driftsoverskuddet, et beløb på 500.000 kr. har været nævnt, til uddeling af midler til energibesparende tiltag på Samsø.

Vi er enige i, at folkelig opbakning er nødvendig, hvis projektet skal blive til virkelighed. Vi savner dog præcisering af, hvilke elementer, der skal sikre denne opbakning. .

Et universitetsspeciale fra Roskilde Universitet, Institut for Plan By & Proces, juni 2020 ("Fælledskab, et case studie af den lokale forvaltning af vedvarende energi på Samsø") af Anna Mie Lind & Nanna Dreyer Mikkelsen betegner godsets tilsagn om folkelig inddragelse som "Lassens alibi", og forskerne er skeptiske overfor, om det er et reelt ønske eller ren og skær markedsføring.

På Samsø er der gennem generationer en værdifuld tradition for, at mange borgere går sammen om at føre større projekter ud i livet. Ansøgeren har peget på det folkelige engagement og medejerskab som en mulighed. Vi finder vi det nødvendigt at få afklaret, før der træffes endelig afgørelse om projektet, om der er hold i disse visioner.

Både Samsø kommune som planmyndighed og borgerne har et berettiget krav på at vide, om det er et reelt tilsagn, der vil blive udmøntet i handling. Eller om det er "varm luft".

Konklusion

Vi opfordrer kommunalbestyrelsen til - før der træffes afgørelse - at anmode godsejer Anders Lassen om at oplyse hovedtræk i planen om medejerskab for samsingerne.

I det mindste bør oplyses tegningsvilkår, summariske budgettal, oplysning om finansielle risici og de rettigheder og forpligtelser der bliver forbundet med medejerskab. Den påtænke fondsdannelse bør ligeledes beskrives i hovedtræk, og herunder på hvilken måde den skal understøtte "energibesparelser."

7. Mulighederne for alternativ placering skal undersøges

Indsigelse

Der er ikke foretaget fyldestgørende og saglige undersøgelser af alternative placeringer.

Begrundelse

I de offentliggjorte dokumenter, herunder i ansøgerens materiale, er omtalt muligheden for alternativ placering af anlægget på Sydøen. Også i Aarhus kommunes skrivelse til godsejer Anders Lassen d. 5. maj 2020 er omtalt ønsker om at få belyst alternative placeringer.

Sådanne muligheder er dog ikke nærmere beskrevet. Der er således ikke beskrevet en eller flere alternative placeringsmuligheder med saglig belysning af fordele og ulemper for Samsø kommune, borgerne og ansøgeren. Så vidt ses, er der i hovedsagen henvist til Brattingsborg Gods' oplysning om, at placeringen ved Bisgaard er "valgt ud fra den gunstige lokalisering i forhold til højspændingsstationen ved Vadstrup"

Der har i den lokale debat været to indvendinger mod at finde en alternativ placering, nemlig følgende:

a) udgifterne ved at etablere højspændingsstation andre steder på øen vil være for store.

Hertil bemærker vi, at det er udokumenteret, at udgifterne ved en alternativ placering påvirker rentabiliteten af det samlede projekt. Det er umuligt at tage stilling på et sagligt grundlag, når der ikke er dokumentation for de eventuelle merudgifter ved alternativ placering, eller for størrelsesordenen for udgifter ved opgradering af det eksisterende anlæg ved Vadstrup.

Udgifterne bør oplyses og bedømmes i forhold til projektets samlede økonomi. Det økonomiske argument er ikke validt, hvis omkostningerne kun udgør en lille brøkdel af de samlede budgetterede anlægsudgifter.

b) værdiforringelse af ejendomme

Det har i den offentlige debat været nævnt, at man må have forståelse for, at godsejeren ikke ønsker et enormt solcelleanlæg så at sige "i Brattingsborgs egen baghave", idet ulemperne kan medføre værdiforringelse af Brattingsborg Gods og omliggende ejendomme.

Vi er enige i, at solcelleanlægget kan medføre værdiforringelse af de omliggende ejendomme, og altså også af Brattingsborg Gods, hvis anlægget placeres i nærheden af godset.

Værdiforringelse vil imidlertid - uanset placering - under alle omstændigheder blive påført de ejendomme, der er beliggende i nærheden af anlægget.

Ved placering på sydøen nær Brattingsborg Gods, mere end at opvejes værditabet imidlertid af projektets økonomiske fordele for godsejeren. Der er således en fin balance mellem de økonomiske fordele og ulemper, der opstår indenfor samme økonomiske enhed. .

Omvendt ved placering ved Bisgaard. Her er det alene godsejeren, der opnår økonomiske fordele, mens de økonomiske ulemper udelukkende bæres af de lokale grundejere.

En eventuel tilladelse fra Samsø kommune skaber således en voldsom og uheldig ubalance, hvorved en enkelt borger i kommunen opnår fordele i millionklassen, mens et stort antal andre borgere i kommunen lider ganske store formuetab.

Vi finder, at det vil være en moralsk forkastelig diskrimination af de berørte borgere ved projektområdet, når henses til, at anlægget sagtens kan placeres et sted, hvor både økonomiske fordele og ulemper finder sted indenfor Brattingsborg Gods' eget regi.

Konklusion

Vi anmoder om, at Samsø kommune snarest muligt bekræfter, at ansøgeren vil blive anmodet om at fremlægge oplysninger om alternative placeringsmuligheder, og herunder en sammenlignende beskrivelse af de økonomiske konsekvenser af placeringen henholdsvis ved Bisgaard og i et område på Brattingsborg Gods' jorder på Sydøen.

Såfremt Samsø kommune afslår vores anmodning, beder vi om en skriftlig, begrundet afgørelse med klagevejledning.

8. Samsø kommune har ikke ressourcer og kapacitet til miljøtilsyn

Indsigelse

Projektet bør ikke godkendes før Samsø kommune har revideret sin miljøtilsynsplan og sikret sig de nødvendige ressourcer til kontrol- og tilsynsopgaver i forbindelse med opførelse og drift af industrianlægget.

Begrundelse

Samsø kommunes administrative ressourcer er begrænsede. Som Danmarks næstmindste kommune er det ikke alle opgaver, Samsø selv kan løse, og ved kommunalreformen blev Samsø og de andre små økommuner pålagt at indgå i forpligtende samarbejder på en række områder.

Der påhviler Samsø kommune, den politiske ledelse og forvaltningen en række forpligtelser, bl. a. på plan- og miljøområdet. Hvis solcelleparken opføres, har kommunen tilsynspligt.

Ifølge tilsynsbekendtgørelses § 3 (Bekendtgørelse om miljøtilsyn nr. 1441 af 02-12-2015) er der krav om, at kommunen udarbejder en miljøtilsynsplan.

Kommunen er forpligtet til løbende at føre kontrol og tilsyn med overholdelse af miljølovgivning, overholdelse af vilkår m. v. samt generelt sikre, at der ikke i kommunen sker hændelser, der kan belaste bl. a. drikkevandskvaliteten.

Det er kommunens forvaltning, der såvel i planlægningsfasen som efterfølgende i anlægsfasen og ligeledes efter ibrugtagning løbende skal føre tilsyn og om nødvendigt gribe ind. Vi finder det ikke sandsynliggjort, at Samsø har kapacitet til denne store tilsyns- og kontrolopgave.

I den forbindelse bemærker vi, blot til sammenligning, at det i efteråret 2020 i landets største kommune har vist sig, at et stort byggeri, Njalstårnet på Christianshavn, er opført med ikke-godkendte byggematerialer, der frembyder risiko for byggeriets sikkerhed med mulig fare for sammenstyrtning. Uanset at Københavns kommune råder over landets største og mest effektive tilsyn har kommunen ikke kunnet forhindre denne byggeskandale.

Hvordan vil Danmarks næstmindste kommune med en ret lille forvaltning kunne afdække i tide, hvis der på et af Danmarks største industrianlæg opstår forurening eller andre uforudsete hændelser, der påvirker miljøet?

Hvilke afværgeforanstaltninger vil forvaltningen i så fald være i stand til at sætte ind, f. eks. oprensning af forurenede arealer, fjernelse og bortskaffelse af anlægget m. v. ?

Der findes opgaver, der er så store og ressourcekrævende, at man ikke bør påtage sig dem.

Tilsynet med dette projekt er en sådan opgave.

Konklusion

Kommunalbestyrelsen bør ikke godkende det ansøgte anlæg uden først at revidere sin miljøtilsynsplan med særligt henblik på solcelleparken og dertil hørende udvidelse af kommunens kapacitet og ressourcer. Ellers løber kommunen, og dermed borgerne, alt for stor en risiko i tilfælde af alvorlige miljøhændelser på industriarealet.

Dette bør klarlægges, også med hensyn til de øgede tilsyns- og kontrolopgaver, der i fremtiden kan komme til påvirke Samsø kommunes budget på grund af anlægget.

9. Det såkaldt "virtuelle borgermøde" 16. november 2020 er ugyldigt

Indsigelse

Det såkaldt "virtuelle borgermøde" d. 16. november 2020 er ugyldigt. Der må, når COVID-19-situationen tillader det, indkaldes til et nyt offentligt møde.

Som konsekvens heraf skal der ske tilsvarende fristforlængelse for høringsbidrag.

Begrundelse

Det er fast praksis, at kommuner, der behandler sager om større solcelleanlæg, afholder fysiske møder, hvor borgerne kan drøfte planændringerne med, stille spørgsmål og fremkomme med forslag til politikere og forvaltning.

Nogle få eksempler på sådanne fysiske møder i 2020 er:

Mejls, Varde, januar 2020
Vust Holme, Jammerbugt, februar 2020
Torup, Ærø, februar 2020
Aalsrode, Norddjurs, juni og december 2020
Faxe, juni 2020
Præstbro, Østvendsyssel, august 2020

Det ansøgte anlæg ved Bisgaard er i 2020 behandlet ved et såkaldt "virtuelt borgermøde" den 16. november, hvor mulighed for borgerdeltagelse var begrænset til computerbaseret digital opkobling på dette link:

<https://rooms.vconf.dk/webapp/conference/borgermoede@rooms.vconf.dk?callType=video>

Det er ikke et møde i ordets korrekte betydning. Det såkaldt "virtuelle møde" 16/11 2020 afviger fra fast indarbejdet praksis i danske kommuner og kan ikke træde i stedet for et borgermøde.

Dette vil vi i det følgende begrunde nærmere:

a. Der er ikke lovhjemmel til at erstatte et borgermøde med digital kommunikation.

"Mødet" er ugyldigt, allerede fordi der ikke er lovhjemmel til at erstatte fysiske møder med digital kommunikation.

Hverken i planlovgivningen, andre steder i lovgivningen eller i administrative bekendtgørelser, vejledninger eller styresignaler, findes hjemmel til at fravige princippet om fysisk adgang til møder.

b. Folketing og regering har udtrykkelig anvist, at manglende mulighed for fysiske møder pga. COVID19 i tilsvarende situationer medfører mødeudsættelse og fristforlængelse.

Det er ikke dokumenteret, at COVID19 -situationen er en lovlig begrundelse for at erstatte borgermøde med digital kommunikation

Tværtimod har Folketinget og regeringen flere steder i lovgivningen og i administrative forskrifter anvist, hvordan forvaltningsmyndigheder forholder sig, når mødeaktiviteter ikke kan gennemføres som normalt, og der er ingen holdepunkter for, at digitale møder kan erstatte fysiske møder. Det belyses ved følgende to eksempler:

(i) Udsættelse af møder og fristforlængelser i boligorganisationer

Transport- og Boligministeriets regler om fravigelse af regler om møder, herunder generalforsamlinger og repræsentantskabsmøder i boligforeninger m. fl.

Reglerne er nærmere beskrevet i Transport- og boligministeriets "[Skrivelse om bekendtgørelse om fravigelse af regler på boligområdet som følge af coronavirussygdom \(COVID-19\)](#)", der præciserer den praktiske håndtering af reglerne. Overordnet set sker der regulering af følgende:

For boligorganisationerne

- Udskydelse af ordinære repræsentantskabsmøder og generalforsamlinger
- Godkendelse og indsendelse af regnskaber
- Valg af bestyrelsesmedlemmer

For boligafdelingerne

- Udskydelse eller aflysning af ordinære afdelingsmøder
- Godkendelse af driftsbudgetter og regnskaber
- Valg af medlemmer til afdelingsbestyrelse og repræsentanter til repræsentantskabet
- Forlængelse af frister for forbrugsregnskaber

Som det ses af ministeriets vejledning, foreskrives det, at der som følge af COVID-19 skal ske udsættelse af de kompetente forsamlings møder.

(ii) Udsættelse af orienteringsmøder og fristforlængelser på energi- og miljøområdet

En ny lovbestemmelse om forlængelse af en række frister på VE-området har direkte betydning for projekter indenfor energi- og miljøområdet. Også her sker det som følge af den ekstraordinære situation forårsaget af COVID-19-epidemien. Ved lovforslagets fremsættelse oplystes bl. a. følgende:

Lovændringerne omfatter først og fremmest en generel og ubetinget fristforlængelse for virksomheder, der er omfattet af en frist for indgivelse af fyldestgørende ansøgning om tilsagn eller fornyet tilsagn om støtte til anvendelse af biogas.

Ligeledes fastsættes der en generel og ubetinget fristforlængelse for ejere af husstandsvindmøller, der har fået tilsagn om støtte i 2018....

Endelig omfatter loven en generel og ubetinget fristforlængelse for de offentlige orienteringsmøder, som opstillere af landvindmøller skal afholde med henblik på at redegøre for opstillingens konsekvenser for de omkringliggende beboelsesejendomme og bl.a. oplyse om værditabsordningen efter VE-loven.

Reglerne om projektoffentlighed skal sikre, at offentligheden i tilstrækkelig grad og på et oplyst grundlag inddrages i arealplanlægning m. v.

Opstår der ekstraordinære situationer, som COVID19, kan man blive nødt til at forlænge frister, udskyde procedurer og udsætte møder, beslutninger m. v.

Det er almindelig viden, at foreninger og organisationer i stort omfang har ført til udsættelse af bestyrelsesmøder, repræsentantskabsmøder og generalforsamlinger m. v. p. g. a. corona-situationen. I de tilfælde, hvor bestyrelsesmøder, generalforsamlinger m. v. er afholdt digitalt, er det sket i enighed og efter fælles beslutning blandt medlemmerne, ikke som et administrativt diktat .

Det er under ingen omstændigheder en gyldig begrundelse for det såkaldte "virtuelle borgermøde", at afventning af nyt borgermøde og ny høring kan virke forsinkende for behandlingen af ansøgningen eller projektering af industrianlægget. COVID19 fører overalt i samfundet til udsættelser og forsinkelser, når formkrav ikke kan opfyldes på grund af restriktioner.

c. Dansk lovgivning og administrativ praksis lægger overalt vægt på adgangen til personligt fremmøde.

Borgernes adgang til at møde forvaltningen ved personligt fremmøde er en grundlæggende rettighed i dansk lovgivning og administrativ praksis.

Som eksempler på områder, hvor dette er særlig tydeligt, kan nævnes sociallovgivning, familieretslovgivning, skattelovgivning og retsplejen, hvor borgerne har et ubetinget krav på at møde forvaltningspersonerne.

Det gælder i endnu højere grad i sager, hvor borgerne som parter stilles overfor andre parter, som tilfældet er i den konkrete sag.

I denne proces er det naturligvis uholdbart, hvis forvaltningen gennem et langvarigt forhandler med den ene part - Brattingsborg Gods - om detaljer i det ansøgte og om tilpasning i forhold til lokalplan m. v., mens de berørte borgere i lokalsamfundet og befolkningen i Samsø kommune henvises til digital kommunikation.

Det vil være et brud på det forvaltningsretlige princip om lige behandling af borgerne.

d. Det er ulovligt at afskære en væsentlig del af kommunens borgere fra at kunne udøve deres rettigheder i forbindelse med partsoffentlighed.

Reglerne om partsoffentlighed og partshøring sikrer, at alle borgere har adgang til at deltage, stille spørgsmål og fremsætte indsigelser.

Det er i strid med loven at opstille forhindringer for borgernes udøvelse af disse rettigheder. At erstatte et fysisk borgermøde med digital kommunikation er en ulovlig forhindring. Dels savnes der som nævnt lovhjemmel til at erstatte et borgermøde med digital kommunikation. Dels er en væsentlig del af kommunens borgere afskåret fra at medvirke i denne form for kommunikation.

Samsø har som bekendt en højere andel af borgere, der er fritaget for digital post end andre kommuner. ca. 16 %. De årsager, der kan begrunde fritagelsen, betyder også, at denne gruppe borgere er afskåret fra at medvirke i den digitale kommunikation.

Dertil kommer, at endnu flere borgere i kommunen ikke ejer eller har adgang til en PC eller ikke har de fornødne teknologiske kompetencer.

f) en væsentlig del af de stillede spørgsmål er ubesvarede

Der foreligger et referat af det såkaldte "virtuelle møde" 16/11 2020. En stor del af de spørgsmål, der er stillet af borgerne, er kun besvaret med en oplysning om, at spørgsmålet ikke kan besvares.

Standardsvaret på mange spørgsmål er således:

"SVAR: Det er et politisk spørgsmål, som skal besvares af de enkelte kommunalbestyrelsesmedlemmer og ikke kan besvares af Teknisk forvaltning"

Denne type svar er meningsløse. Det er et "ikke-svar" Også af den grund har borgerne krav på, at der - når COVID19-situationen tillader det - indkaldes til et møde, hvor forvaltning og/eller politikere kan besvare de stillede spørgsmål.

Vi opfordrer i den forbindelse til, at Teknisk forvaltning udarbejder en totalliste over de spørgsmål, forvaltningen har henvist borgerne til at stille til de enkelte medlemmer af kommunalbestyrelsen, og afleverer den til medlemmerne, således at disse kan besvare spørgsmålene.

Konklusion

Vi opfordrer til, at Samsø kommune snarest muligt bekræfter, at der - når COVID 10- situationen tillader det - indkaldes til nyt borgermøde og at der derefter fastsættes en ny høringsfrist for indsigelser fra borgerne og for besvarelser fra kommunalbestyrelsesmedlemmerne af de spørgsmål, der ikke blev besvaret den 16/11..

Såfremt dette afslås, beder vi om en skriftlig, begrundet afgørelse med klagevejledning.

10. Bestemmelser i planloven om arealanvendelse i kystnærhedszoner og landzoner er tilsidesat

Indsigelse

Lokalplanforslaget og kommuneplantillægget strider mod bestemmelserne i planlovens § 5a og § 35.

Begrundelse

Planlovens § 5

Lokalplanforslaget og kommuneplantillægget strider mod planlovens § 5a, der pålægger landets kommune at sikre, at en zone langs Danmarks kyster - med visse undtagelser - friholdes for bebyggelse og anlæg.

Begrundelsen for reglen er, at det er en overordnet national interesse, at kystnærhedszonen uden for udviklingsområder *friholdes for bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængige af nærhed til kysten.*

Kystnærhedszonen dækker som udgangspunkt kyststrækningen fra strandkanten og ca. 3 km ind i landet. Den dækker også sommerhusområder og landzone, men ikke områder, der er udlagt som byzone. Der er lokale variationer, bl. a. på øerne. På Samsø er der kystnærhedszone over hele øen.

Projektområdet for det industrielle solcelleanlæg syd for Bisgaard er således omfattet af kystnærhedsområdet.

Et af de vigtigste formål med Planloven er at beskytte og værne om Danmarks natur og miljø. Ubrudte kyststrækninger og sammenhængende landskaber skal beskyttes, og den overordnede planlægning satser på at lægge større industrielle anlæg m. v. i sammenhæng med byområder, eksisterende industrianlæg m. v. og ikke tilfældigt spredt rundt om i landskabet tæt på kysterne

Bestemmelsen i planlovens § 5a giver særlig god mening på Samsø, hvor der i generationer har været bred enighed blandt borgere og politikere om at sætte hensyn til landskabelige værdier, herunder såvel naturlandskaber som dyrkede landskaber, over andre hensyn.

Administrativ praksis dokumenterer, at planlovens § 5a i hele Danmark forvaltes temmelig restriktivt. Følgende eksempler på afgørelser fra Planklagenævnet illustrerer tydeligt, at man ikke kan skalte og valte med planlovens § 5a.

- I Holbæk fik en grundejer nej til at bygge et parcelhus i et landbrugsområde, selv om der i forvejen fandtes spredt bebyggelse i det åbne land.

- I Grevinge på Sjælland fik en landbrugsejendom nej til at opstille en 20 m høj mast til brug for mobiltelefoni. Nævnet fandt, at kommunen havde forsømt at undersøge alternative placeringsmuligheder
- I Kalundborg ville en rideskole og hestepension opføre en 1.300 m² ridehal i det åbne landskab, men placeret så lavt i forhold til omgivelserne, at den visuelle påvirkning af landskabet ville være begrænset. Ridseskolen fik nej hos Klagenævnet.
- I Kolding ansøgte ejeren af en landejendom om at få lovliggjort en telthal på 96 m². Den var lager for ansøgerens tømrerfirma, men lå i det åbne land med 65 meters afstand til ansøgerens beboelsejendom. Der blev ved afgørelsen lagt vægt på, at teltet ikke skulle bruges til landbrugsformål, selv om det lå i et landbrugsområde. Teltet kunne derfor ikke lovliggøres.

De nævnte projekter - hvoraf ingen er blevet tilladt - handler om bebyggelse eller tekniske anlæg, hvis størrelse og visuelle påvirkning af landskabet er ganske ubetydelige i sammenligning med godsejer Anders Lassens projekterede industrianlæg syd for Bisgaard.

Der findes talrige andre eksempler, f. eks. om terrasser, mindre udhuse og tilbygninger eller enkeltstående husstandsvindmøller til eksisterende ejendomme, der ikke kunne tillades, fordi de ved deres fremtræden ikke ville passe ind i billedet af landbrugsområder eller uforstyrrede landskaber.

Planlovens § 35

Lokalplanforslaget og kommuneplantillægget vedr. solcelleanlæg ved Bisgaard strider imod bestemmelserne i planlovens § 35.

Ifølge denne bestemmelse må der i landzoner ikke uden tilladelse fra kommunalbestyrelsen foretages udstykning, opføres ny bebyggelse eller *ske ændring i anvendelsen af* bestående bebyggelse og *ubebyggede arealer*.

Bestemmelsen åbner en mulighed for dispensation, men fastslår i stk. 3, at dispensation kun kan ske, hvis det ansøgte har *helt underordnet betydning i forhold til de nationale planlægningsinteresser i kystområderne*.

Naturstyrelsen udsendte i juni 2013 en vejledende udtalelse om solenergianlæg. Den omtaler også forholdet til kystnærhedsområdet.

Det fremhæves bl. a., at planlægning i kystnærhedszonen kræver en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse, som skal sikre, at kystnærhedszonen friholdes for byggeri og anlæg, som ikke er afhængig af en kystnær placering.

Tekniske anlæg skal placeres i tilknytning til eksisterende byzone, bebyggelse eller tekniske anlæg og indpasses i landskabet, så den øvrige åbne kystnærhedszone påvirkes mindst muligt.

Vi gør gældende, at et gigantisk industrielt solcelleanlæg i kystnærhedszonen, placeret midt i Samsøs værdifulde kulturlandskaber, tæt op ad velbevarede landsbyer, tæt på internationale naturbeskyttelsesområder, i åbenbar konflikt med de hidtidige strategier for Samsøs planlægning, sådan som de er fastlagt i Kommuneplan 2017, absolut ikke har "*helt underordnet betydning*" i forhold til de nationale planlægningsinteresser i kystområderne.

Sammenligning af lokalplanforslaget med administrativ praksis

En sammenligning af lokalplanforslaget med anden administrativ praksis viser, at det ikke er muligt at formulere nogen fornuftig begrundelse for at dispensere fra planlovens bestemmelser ved at tillade det ansøgte projekt.

Først og fremmest opfylder det ikke grundbetingelsen om at være afhængigt af at ligge tæt på havet. Det kan ikke indpasses, så det "påvirker landskabet mindst muligt," allerede fordi projektet er flere hundrede eller op til tusind gange større end de fleste af de anlæg, der efter administrativ praksis ikke er blevet tilladt. Det ligger ikke tæt på byzone. Det placeres ikke i tilknytning til eksisterende tekniske anlæg. Der er ikke undersøgt alternative placeringer.

Afgørelse om solcelleanlæg på Bornholm

En ret ny afgørelse, der understøtter vores indsigelse er Planklagenævnets afgørelse fra i år om et solcelleanlæg på Bornholm.

Der var af kommunalbestyrelsen vedtaget en ny lokalplan og kommuneplantillæg, der muliggjorde et 23 ha stort industrielt solcelleanlæg ved Balka. Den 6. august 2020 afgjorde Planklagenævnet, at Bornholms kommunes tilladelse var ulovlig. Lokalplanen var ikke lovlig, men i strid med planlovens bestemmelser.

Planklagenævnet lagde vægt på, at anlægget var placeret i kystnærhedsområdet med en afstand på 1,7 km til kysten, altså noget længere væk fra kysten end Bisgaard-projektet.

Bornholms kommunalbestyrelse havde i marts 2018 - trods protester fra borgere - vedtaget ændringerne i lokalplan og kommuneplan. Kommunalbestyrelsen mente, at placering af store solcelleanlæg er "det muliges kunst" i forhold til plan- og miljølovgivningen, at der ville blive plantet afskærmende beplantning omkring anlægget, og at der i forvejen var andre tekniske anlæg i området, bl. a. nogle vindmøller. Ved at vælge denne placering kunne man holde de forskellige typer tekniske anlæg i nærheden af hinanden i stedet for at inddrage uberørte områder.

Klagerne gjorde gældende, at miljørapporten var mangelfuld på flere områder og at kommunen ved lokalplanen varetog privatøkonomiske interesser, der kun kom en enkelt lodsejer til gavn. Det blev kritiseret, at kommunen ikke havde en samlet strategi for store solcelleanlæg.

To afgørende forhold førte til, at Planklagenævnet gav klagerne medhold og ophævede lokalplan og kommuneplanstillæg og dermed tilladelsen til at opføre et solcelleanlæg..

Det ene var, at kommunen ikke kunne godtgøre, at den havde undersøgt alternative placeringer. Det andet var, at der ikke var særlige funktionelle eller planlægningsmæssige begrundelser for at placere anlægget kystnært. Der var således væsentlige retlige mangler ved kommunens afgørelse.

Samsø kommunes egen praksis

Samsø kommunes egen praksis belyser, at kommunen tager reglerne i planloven alvorligt. I nogle tilfælde gives der tilladelse til mindre til- eller ombygninger eller ændret anvendelse indenfor kystnærhedszonen, men det er så vidt vi kan se, ikke sket tidligere, at der er givet tilladelse til væsentlige ændringer i anvendelsen af et meget stort landbrugsområde.

Et konkret eksempel illustrerer, at det i Samsø kommune ikke er let at opnå tilladelse til ændret arealanvendelse selv ved projekter, der med hensyn til udstrækning og ulemper for lokalsamfundet er ganske ubetydelige i sammenligning med det industrielle solcelleanlæg syd for Bisgaard.

I 2017 ansøgte en borger om tilladelse til bl.a. at opføre et brændeskur på 6,8 m² samt to mindre tørreskure/halvtage på en ejendom i Alstrup, idet ansøgeren samtidig ville indrette et mindre savværk i en eksisterende bygning. Den ændrede anvendelse krævede landzonetilladelse efter planlovens § 35, men der forelå klage fra en nabo, og kommunen afslog at give tilladelse med henvisning til, at støj fra savværket kunne være til gene for naboejendomme.

Den foreslåede lokalplanændring og kommuneplanstillæg har alene til formål at bane vej for godsejer Anders Lassens ansøgning om ændret arealanvendelse for ca. 640.000 m² landbrugsjord, altså et areal der er ca. 100.000 gange større end det lille brændeskur i Alstrup, der ikke kunne finde nåde for kommunalbestyrelsens strenge blik.

Vi har foran i afsnit 7 påpeget problemet med manglende undersøgelse af alternative placeringsmuligheder. I afsnit 10 har vi mere udførligt peget på konflikten i forhold til planlovens §§ 5a og 35.

Hvis Samsø kommunalbestyrelse vedtager den foreslåede lokalplan og tillæg til kommuneplan, vil der uden tvivl blive indledt klagesager. Det er vores opfattelse, at forslagene lider af de samme retlige mangler som de omtalte planændringer fra Bornholm og vil blive ophævet som ulovlige.

Konklusion

Vi opfordrer Samsø kommunalbestyrelse til at forkaste forslagene til lokalplan nr. 89 og kommuneplantillæg nr. 6 og dermed afvise ansøgningen om tilladelse til at opføre et industrielt solcelleanlæg syd for Bisgaard.

Om Borgernetværket Pas På Samsø

Borgernetværket Pas På Samsø er et netværk af borgere, der på frivilligt grundlag arbejder sammen om at passe på Samsø.

Deltagerne i Borgernetværket ønsker at beskytte Samsøs natur og landskaber, herunder natur- og kulturlandskaber, landsbyer, biologisk mangfoldighed og gode og sunde levevilkår for øens borgere.

Deltagerne vil arbejde for dette mål i skrift og handling ved at deltage i den offentlige debat, udarbejde henvendelser til politiske beslutningstagere, indsende relevante høringsbidrag m. v.

Netværket er uafhængigt af politiske og økonomiske interesser. Netværket er ikke en forening med vedtægter, medlemskontingenter eller bestyrelse. Deltagerne er ikke forpligtet til at træde offentligt frem, men kan fra sag til sag udpege en eller flere talsmænd eller talskvinder.

Netværket blev dannet i 2018 for at forhindre et internationalt motorcykelvæddeløb på Samsø. Vi støttede op om de borgere, der frygtede, at løbet ville koste menneskeliv, skade Samsøs renommé og være til ulempe for landsbysamfund. Væddeløbet blev aflyst af kommunalbestyrelsens flertal.

Netværkets kontaktadresse er paspaasamsoe@mail.com. På adressen kan rekvireres eksemplarer af dette høringsbidrag.

Samsø, den 28. december 2020

Med venlig hilsen
f. Borgernetværket Pas På Samsø

Gregers Beck

Steffen Kjærulff-Schmidt

Marianne Koldby

Birgit Rothmann